

Doi mari prieteni - Eminescu și Creangă -

Anii pribezici lui Eminescu n-au fost mulți, dar au fost plini. Au de treabă de vîrători, cunoștiind deosebite
frântă, atea și lipsa de adăpost, dar azi doar crește și de romantice visuri. Au fost anii înălțat și i
să umplă de lumenă moare a lumii libere, și înd cădută în cîntecul ~~lui~~, sfică și năștere lucă, său
înălțat spre stelu, în noptile tineretului lui, ~~cu poeziile~~ făcându-l pește fieruit, ca pe o prietenie
care încearcă primul modăriști strălucite în primăvara vieții.

Când a venit la Jaj, Eminescu colindase toate obârurile sonore și singura lui avere, pe care o avea
într-un val de obârși soare, era un păunandean plin de versuri ale poporului și de încreșteri ale lui, pe
motivul cîntărilor anonimi ai neamului. Era orăna largilor acorduri din Veneră și Madonă și a obscurelor
și genialelor trăsărituri din Imperat și Proletar. Eea închisă din falduri de negură ai ceapăturilor ca un
vin luciuș al dimineții.

În orele uicea, când cerceta adunările Jurimii și ocia la Catolic lui Balassan și când se formau,
ca mărgăritare în fundul sulfătului lui, neasemănători și poeziile lirice, a cunoscut pe Creangă. Deodată
sau legat bucuri prietene și amândoi au petrecut multe amuzări și multe nopti în culturile retrase ale
acestei vechi țări a Moldovei. Peori uiceau la vecina și parădisea chiozice a Călărași; altădată erau în
poezia veche a Săcolei, de unde în ~~o~~ aspirație de soare se vedea Jajul ca un decor de肥ie. Aici,
pe băile de Brad, în amuzări dulci, statuau amândoi la spăt, minând o halcă de corne gripte pe gratar
și bînd cu zin acasă.

În una din aceste întăriri poețica Eminescu a citit lui Creangă Strigău — acestă misterioasă și triste
poveste romantică, la al cărei sunet nu se supiera și nici fiind în anii tineretului... La început negură
luminosă, delicio și fantasticele umbre ale celor doi amanți nefioriți trăceau într-un timp prin toate visurile
noile și tunurile sonore ale strofelor ~~cum~~ poeziile acordante vechi, melancolice și pline de lacrimi.

În numele sfintului
Taci și așa cum este
Călărașul părintelui
Sub crucea de piatră!

Eminescu citea cu vocea împădată și și ferea din înd înînd de pe frunte suvile negre de păr care-i
scopătau spre ochi. Creangă-l asculta în fascinare. Imaginea aceasta, a poețului și a ascuțitorului moartă,
rest de mulți ani, cunțel de ciudăci mădărăla... Creangă asculta oare ca un mare intelectual Strigău
lui Eminescu? În răfături primitive, în care nașuse misteriosul geniu, cum patruindau strofele zigzäge
și alese ale prietenului lui? — Cu toate acestea Eminescu ~~nu~~ ~~nu~~ Toare să fi stat cui iște,
fi cel care a scris minunea asta care reușește Mos-Nichifor Cotroceni, ~~nu~~ prinde din zbor cel mai
~~de fapt~~ sine ruante. Doar pentru răfătul lui de Torean Arald și mirarea lui erau obiecte și fantas-
tice și poroșă lui Călărașul și a fetii de Imperat, și a reinării români, ~~poate~~ ~~nu~~ erau și
era mai vie, mai luminosă și mai fermecătoare: și poate și aceasta a fost citită într-o primăvară,
nuori și florări, la margininea rechiului Jaj... Dar în prietenie asta mai fieruit sătăcănat
ca a fost Eminescu, căci el a angajat pentru întâia oară Amintirea și povestile lui Creangă; el a fost în-
ciat într-o lume de limbă mădărăcescă, manufata, astă de simplă și de artistică în același timp a manelei
serioze Iela Humulești... Amândoi — și Eminescu și Creangă — au fost niște moai referință, picioare
în felul lui; cu toate acestea prietenii lor le-a adus multe ceareri de uitare și de fugăningiere.

Uneori, cum spune Pasu, anindoi dispăreau petru ~~or~~ cînd zilele dintr-o cunoștiță lor. Prințul gebrnic ce se legăte între tărâmul dela Humulești și între nobilul răhăitor avea ceea deosebitiv, căci era dragoste intelectualului de comasoră vie a neamului nostru și dragostea tărâului pentru sufletul timăr, cîntat în curat al unei mari cîntări. Răhăitorul lor la faimoasa Bolta-Bec, la Respect General, la Vîta lungă și la crucele din jurnal Iosepului le săd lămurit pește, cu tot fărecul unei bînde întunecate, cu povestiri în amintiri nefăurate, cu bucurie ^{unipăpușii} creangă în fața unei griptori omenești și cu gîmbetul în atenția lui Eminescu pentru minunatul ișprăvire ale copilului ~~de~~ de pe malul Oltului, cu rîzul zgomatos al unuia și cu ~~de~~ gîmbetul fiu și visător al altuia.

Uneori Eminescu său ~~lucrător~~ și ~~lucrător~~ și pînă la cîntă din flocă a lui Creangă. Acele erau vîcării în zilele verii și ~~lucrător~~ cînd adunau la slătă, ca să vadă ce mai face veselul părinte Sotin-Tîrnă, și alti și nobili ai Iosifului. Dici său cîntă vîste memorabile versuri, cum Creangă a istorisit în teleacăta poveste a Sfîrniculei, aici, într-o sfaturi, și poești și glume nefăurate, său importanță de o parteică de ~~lucrător~~ memorare, la umbra celor doi amici, multe scriitori mari de-o zi.

Toate aceste lucruri determină și le poești cîndva cu buiu în vechiul profesor al meu, reprezentat Vasile Burdu. El însă spunea cum arătu nînd, pe-o vreme de trezură, cu plase ureză, ~~lucrător~~ și cînd în cînd cu cei doi prieteni, cînd în colț pierdut al fășilor. Ploua monotonă și trist afară și picioarele stresinile făcă întreapere în obșitor; lampă lumina ~~lucrător~~ cînd în tărâcul funeral, atîrnata de fățu și ei poroscau amintiri din tinerețe. Din cînd în cînd ~~lucrător~~ crîșmant pînă într-o cîndă de viață. Brîrlă umplută în cîntărul și cu bucurie amintele păhărete... Cînd amintile răcoră, răcoră visătorii ascultând magica pieșelor de apă. Si cînd în tărâu Eminescu le poești inceput, cu un glas dulce, cîteva versuri. Atunci pentru următoarele ore și aminti aminti euforice una din cele ~~mai triste~~ ~~poezii~~ ale lui Eminescu:

Pe lîngă plopii fără frunze,
Atesea am trezură;
Mă cunoșteau vecinii toti,
Tu nu mă cunoșcaș!

~~aminti~~ Si bătrînul meu Iosafat și spunea că nici adăi nă văzut ochi mai neguroși și mai plini de ~~lumina~~ de trăsură decât ochii lui Eminescu în acele clipe. Se urmă, cîndă după ~~cînd~~ acesta deschise, Burdu și aducre lămurire aminti cum ~~lucrător~~ deschide portul începu să vibreze pînă de rău după tîcăloșii și negustorii și plină de lumină cui de altădată. Si cîndcum i s-a dat și lui Creangă un stânzal, însprijit și ~~lucrător~~ băiatul răhăitorul dela Humulești să dovedească cît de fericit ar fi fost el dacă ar fi rămas un floric în zântă lui, acolo, la poalele mușatului.

A, fără indată și amindoi ar fi fost mai fericiți.

« Cînd însprijit o vîrstă Creangă, și spunea reprezentat Burdu, Eminescu își recunăște sprînceanasă și rămăse pînă în urmă. Era una din cele mărturisiri ale Humuleșteanului: cantece, haină neagră și tîrgul și focușoră frumoșă nefericit; dar astă nu să fie aminti, și o afiam noi, ceilalți băi, atunci, pentru următoarea oară... Numai mană și de vînă... și să înveț Creangă... pe urmă-i erau prea drag... » „Atunci Eminescu îl suprînse domul de vînă și-l porcăi cu ochi plini de ecăță de lacrimi...»

„Să ţăză otoboră mult tușuri în neapte acasă, răscăind chisără amintiri și pînă de rău, pecinând mormururi stresinile și vîntul de trăsură trăcea din cînd în cînd cu foscări pe la fereastră.” Eminescu era foarte nîndă și din partinile lumii pe care ni le spunea în teleacăta și nezice pe ~~aminti~~ spunea și Burdu,

3
cute n-o roșită avea o deosebită semnificație; că numele lui nefericit în chinuia boala elipele ~~ștă~~; dar
nu ne făcea nimică mărturisirea heteronome și arunca un fel de văl discret, cu ~~un~~ ~~un~~ melan-
olie, unpră celei mai mari fericiori și celei mai mari amintiri cununii din cîte cunoscuse...»

7

© Muzeul Național al Literaturii Române Iași
www.muzeulliteraturiiiasi.ro